

Rok akademicki:

2014/15

Jednostka prowadząca:

Instytut Historii WHiDK

Kierunek:

Historia

Specjalność:

doktryny polityczne i prawne

Poziom:

studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne

Nazwa przedmiotu:

Historia polskiej myśli politycznej

Język:

PL

Typ przedmiotu:

przedmiot specjalnościowy

Przedmiot obieralny:

nie

Rok studiów, semestr:

rok I, semestr zimowy

Wymiar:

wykład: 30 godz.

Punkty ECTS:

wykład: 1

Forma zaliczenia:

wykład: zaliczenie bez oceny

Prowadzący:

wykład: dr Maciej Zakrzewski;

Koordynator sylabusu:

dr Maciej Zakrzewski

Sylabus dostępny w ramach:

- [Historia polskiej myśli politycznej](#) [na kierunku:] [doktryny polityczne i prawne](#) (H_dpip), studia drugiego stopnia (magisterskie uzupełniające), stacjonarne, I rok, semestr zimowy
  - [prowadzący wykład:30h/z/1ECTS]: dr Maciej Zakrzewski;

Wymagania wstępne:

Brak.

Cele:

Celem wykładu jest wprowadzenie Studentów do historii polskiej myśli politycznej, począwszy od XV wieku, a skończywszy na XVIII i – częściowo – XIX wieku.

Treści kształcenia:

Studenci mają okazję zapoznać się z najważniejszymi nurtami i problemami myślenia politycznego, decydującymi zwłaszcza o swoistości dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej, będącego punktem wyjścia do dalszego rozwoju myśli w czasach porozbiorowych. Osią programową wykładu jest zagadnienie genezy i rozwoju charakteryzującej polską kulturę polityczną tradycji republikańskiej i tzw. szlacheckiego republikanizmu (w XVI i XVII wieku), a także kierunków jego reformy (zwłaszcza w piśmiennictwie czasów saskich i stanisławowskich) i możliwości dalszej ewolucji w okresie porozbiorowym (szczególnie w tzw. tradycji romantyczno-powstańczej).

Program wykładu:

- 1) Fenomen staropolskiej myśli politycznej. Wprowadzenie
[głównie: W I; także – w zakresie właściwym dla efektów wykładu – U I, U II, K II]
- 2) U źródeł polskiej myśli politycznej. Znaczenie Pawła Włodkowica. Myśl Stanisława Zaborowskiego
[W I, W II; także U I, U III, K I]
- 3) Od konstytucji Nihil Novi po Artykuły Henrykowskie. Kontekst ustrojowy „szlacheckiej demokracji”
[W II; także U I, K I, K II]
- 4) Inspiracje klasyczne myśli politycznej Złotego Wieku. Z myśli Stanisława Orzechowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego i Wawrzyńca Goślickiego
[W I; także U II, U III, K I]
- 5) Myśl polityczna z końca XVI i początków XVII wieku (na przykładzie myśli ks. Piotra Skargi i piśmiennictwa z czasów pierwszego bezkrólewia i rokoszu Zebrzydowskiego). Kontrowersje i kierunki rozwoju
[W I, W II; także U I, U II, U III, K I, K II]
- 6) Myśl polityczna „szlacheckiej demokracji”: Andrzej Maksymilian Fredro
[W I; także U I, U II, U III, K II]
- 7) Z myśli reformatorskiej czasów saskich. Znaczenie Stanisława Konarskiego
[W I, W II; także U III]
- 8) Myśl z okresu Konfederacji Barskiej i pierwszych lat czasów stanisławowskich (m.in. myśli Józefa Wybickiego i Michała Wielhorskiego)
[W I, W II; także U II, U III, K II]
- 9) Myśl reformatorska Sejmu Czteroletniego: Stanisław Staszic i Hugo Kołłątaj
[W I, W II; także U I, U II, U III, K II]
- 10) Spór o formę rządu w przededniu Konstytucji 3 Maja (m.in. myśli republikantów i tzw. sukcesjonistów)
[W I, W II; także: U I, U II, U III, K II]
- 11) Konstytucja 3 Maja jako świadectwo myśli politycznej XVIII wieku
[W II; także U II, U III, K I, K II]
- 12) Od Targowicy do Insurekcji Kościuszkowskiej. Przemiany intelektualno-polityczne ostatnich lat dawnej Rzeczypospolitej
[W II; także: U II, K I, K II]
- 13) Przemiany polskiej myśli politycznej w pierwszej połowie XIX wieku. Myśl Joachima Lelewela
[W I, W II; także U I, U II, U III, K II]
- 14) Przesłanie polityczne polskiego Romantyzmu (z myśli Adama Mickiewicza)
[W I; także: U I, U II, K I]
- 15) Przegląd kierunków rozwoju polskiej myśli politycznej w XIX wieku
[W I; także U I, U II, K I, K II]

Efekty kształcenia:**Wiedza:**

W I – Student zna główne nurty i przedstawicieli historii polskiej myśli politycznej XV-XVIII/XIX w. (S_W03, S_W01)

W II – Student zna kontekst społeczny, polityczny i ustrojowy rozwoju polskiej myśli politycznej (S_W01, SW_05)

Umiejętności:

U I – Student potrafi rozpoznać główne czynniki swoistości polskiej myśli politycznej (S_U01, S_U03)

U II – Student potrafi rozpoznać i – zachowując ostrożność metodyczną – uzasadnić różne stanowiska polskiej historiografii w przedmiocie dziedzictwa myśli politycznej dawnej Rzeczypospolitej (S_U01; także S_W04)

U III – Student doskonali umiejętność analizy tekstów źródłowych (S_U02; także elementy S_W05)

Kompetencje społeczne:

K I – Student wykazuje troskę o dziedzictwo narodowe, ma świadomość doniosłości polskiego wkładu do dziedzictwa europejskiego

K II – Student wykazuje się wrażliwością poznawczą i otwartością na odmienne sposoby interpretacji polskiej myśli politycznej

Metody i narzędzia dydaktyczne:

- wykład informacyjny, komentarz do tekstów źródłowych (środki podstawowe, mające na celu przekazanie wiedzy i w następstwie jej nabycia i umiejętności zastosowania – uzyskanie pozostałych efektów kształcenia)

- objaśnienie/anegdota/pogadanka (środki uzupełniające)

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

Przedmiot kończy się – w semestrze I – zaliczeniem.

Formą ostatecznej weryfikacji tzw. efektów kształcenia jest rozmowa końcowa, przewidująca odpytanie Studentów z zakresu zagadnień wskazanych przez Prowadzącego (termin – do ustalenia ze Studentami; czas trwania – 20 min.). Wynik (pozytywny: 3,0/3,5/4,0/4,5/5,0) uzyskany podczas rozmowy jest uwzględniany podczas wystawiania oceny końcowej przez Egzaminującego – Prowadzącego przedmiot w semestrze II (50 % oceny).

Lektury podstawowe:

- Zarys dziejów filozofii w Polsce. Wieki XIII-XVII, red. nauk. Z. Ogonowski, Warszawa 1989 [wybrane fragmenty, odpowiadające tematyce wykładu]

- Z. Ogonowski, Filozofia polityczna w Polsce w XVII wieku i tradycje demokracji europejskiej, Warszawa 1992 (wyd. 2 Warszawa 1999) [wybrane fragmenty, jw.]

- H. Olszewski, Doktryny prawno-ustrojowe czasów saskich, Warszawa 1961 [wybrane fragmenty, jw.]

- A. Grześkowiak-Krwawicz, O formę rządu czy rząd dusz? Publicystyka polityczna Sejmu Czteroletniego, Warszawa 2000 [wybrane fragmenty, jw.]

- A. Grześkowiak-Krwawicz, Staropolska koncepcja wolności i jej ewolucja w myśli politycznej XVIII w., „Kwartalnik Historyczny”, R. CXIII, 2006, 1, s. 57-83

- A. Walicki, Idea narodu w polskiej myśli oświeceniowej, Warszawa 2000

Lektury uzupełniające:

- Dziedzictwo Pierwszej Rzeczypospolitej w doświadczeniu politycznym Polski i Europy, red. J. Ekes, Nowy Sącz 2005

- J. Ekes, Trójpodział władzy i zgoda wszystkich. Naczelne zasady „ustroju mieszanego” w staropolskiej refleksji politycznej, Siedlce 2001

- J. Ekes, Złota demokracja, Warszawa 1987
- Historia ustroju i prawa w Polsce (do 1772/1795). Wybór źródeł, red. S. Godek, M. Wilczek-Karczewska, Warszawa 2006 [wybrane fragmenty, jw.]
- S. Kutrzeba, Swoistość polskiej kultury politycznej i jej stosunek do Zachodu. Wybór pism, Kraków 2006
- Między monarchią a demokracją. Studia z dziejów Polski XV-XVIII wieku, red. A. Sucheni-Grabowska, M. Żaryn, Warszawa 1994
- R.R. Ludwikowski, Główne nurty polskiej myśli politycznej 1815-1890, Warszawa 1982 [wybrane fragmenty, jw.]
- J. Michalski, Rousseau i sarmacki republikanizm, Warszawa 1977
- D. Pietrzyk-Reeves, Ład Rzeczypospolitej. Polska myśl polityczna XVI wieku a klasyczna tradycja republikańska, Kraków 2012
- E. Opaliński, Kultura polityczna szlachty polskiej w latach 1587-1652, Warszawa 1995
- S. Tarnowski, Pisarze polityczni XVI wieku, Kraków 2000 [wybrane fragmenty, jw.]
- A. Walicki, Mesjanizm Adama Mickiewicza w perspektywie porównawczej, Warszawa 2006

[Materiałem pomocniczym – obok wskazanej literatury – w przygotowaniach do rozmowy zaliczeniowej są fragmenty tekstów źródłowych, wskazane przez Prowadzącego (m.in. z piśmiennictwa Pawła Włodkowica, Stanisława Zaborowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego, Wawrzyńca Goślickiego, rokoszan z lat 1606-1607, Andrzeja Maksymiliana Fredry, Stanisława Konarskiego, Stanisława Staszica, Hugona Kołłątaja, Adama Wawrzyńca Rzewuskiego, Joachima Lelewela i Adama Mickiewicza)]

Uwagi: